

# รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

**เรื่อง** การจับใจความสำคัญจากนิทาน

ครูผู้สอน ครูเกศวลี มะลิโชติ

ครูอนุชา อินทร์พ่วง



# เรื่อง การจับใจความสำคัญจากนิทาน



# จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกหลักการอ่านจับใจความสำคัญได้
๒. อ่านและจับใจความสำคัญจากเรื่องได้
๓. มีมารยาทในการอ่าน



ใครทำอะไร ที่ไหน  
ทำกับใคร ตั้งแต่เมื่อไร  
เขามาพบกันทำไม  
เขาทำอะไรที่ไหนบอกมา

# นิทานเรื่อง นกกระสาเจ้าเล่ห์



แต่งโดย นายสถาพร รักชาติ

ณ ป่าแห่งหนึ่ง ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์มาก มีสระน้ำใสไหลเย็น  
อุดมไปด้วยกุ้ง หอย ปู ปลา มากมายหลายชนิดอาศัยอยู่



เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำในสระก็จะแห้งต้นไม้ใบหญ้าก็เหี่ยวเฉา  
เหล่ากิ้ง หอย ปู ปลา ก็ไม่มีที่อยู่อาศัย เนื่องจากน้ำแห้งขอด



ในป่าแห่งนี้มีนกกระสาแก้วตัวหนึ่งอาศัยอยู่ มันได้ไปเจอกับสระน้ำที่กำลังแห้งขอด



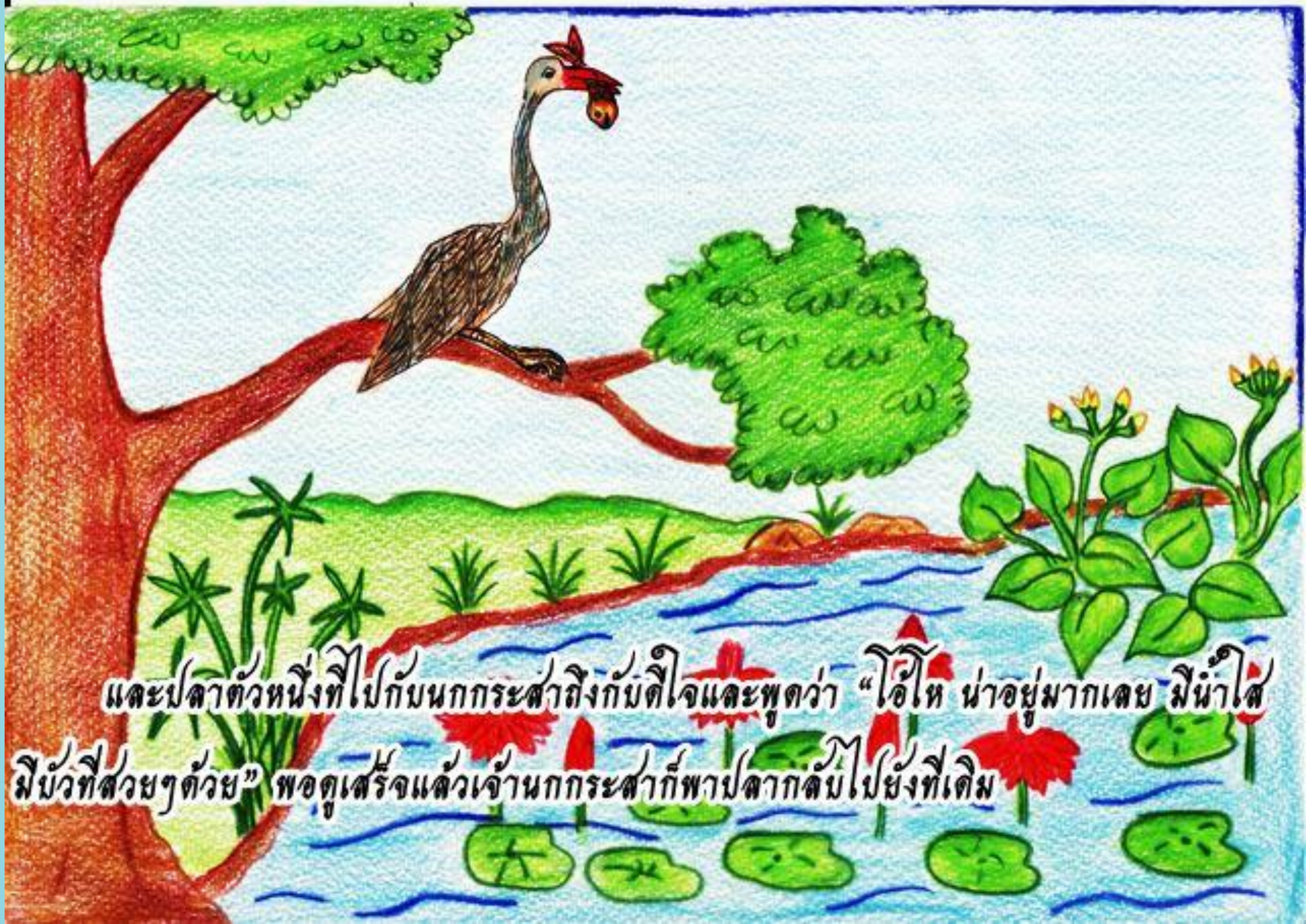


นกกระสาตัวนี้มีความคิดว่า “ทำยังไงดีเราจึงจะได้กินปลาในสระที่กำลังจะแห้งนี้เพื่อเป็นอาหาร”



มันจึงเข้าไปพูดกับฝูงปลาทั้งหลายว่า “นี่พวกปลาทั้งหลาย พวกเจ้าอยากไปอยู่ในสระที่มีน้ำใส  
ไหลเย็นหรือไหม ปลาตอบว่า” “เราก็คงอยากจะไปอยู่นะแต่ไม่รู้จะไปอย่างไร” นกกระสาตอบว่า  
“เราจะพาพวกท่านไปเอง” และก็พาไปตูละน้ำที่ว่านี่ก่อน





และปลาตัวหนึ่งก็ไปกับนกกระสาถึงกับดีใจและพูดว่า “โอ้โห น่าอยู่มากเลย มีน้ำใส มีบัวที่สวยงามด้วย” พอตุเสร็จแล้วเจ้านกกระสาก็พาลากลับไปยังที่เดิม

ปลาตัวนั้นเห็นก็หลงกลเจ้านกกระสา แล้วก็มาพูดให้เพื่อนๆ ฟังว่า  
“นี่พวกเราสัตว์ที่นกกระสาพาเราไปดู น่าอยู่มากเลยนะ มีน้ำใสมีครามมีอาหารมาก”

โดยหารู้ไม่ว่านกกระสากำลังหลอก



วันต่อมา...หลังจากนั้นนกกระสาแก่ตัวนั้นก็มารับฝูงปลาที่ละตัว  
โดยหลอกว่าจะพาไปส่งที่สระน้ำใหญ่



แทนที่นกกระสาแก่ตัวนั้นจะปล่อยปลาลงในสระใหญ่กลับพูดว่า  
“นี่เจ้าพวกปลาใจใครจะไปเป็นทาสพวกเจ้าและพวกเจ้าทั้งหมดคืออาหารของข้า”  
ว่าแล้วนกกระสาก็กินปลาที่ละตัวๆจนหมดสระ



นกกระสาบินกลับมาที่เดิมมันเหลือบไปเห็นปูตัวหนึ่งอยู่ในสระมันจึงเอ่ยปากชวนว่า  
“นี่เจ้าปูเจ้าอยากไปอยู่ในสระน้ำใหญ่กับเพื่อนของเจ้าไหม” ปูตอบอยากไปแต่ก็ไม่รู้จะไปอย่างไร”

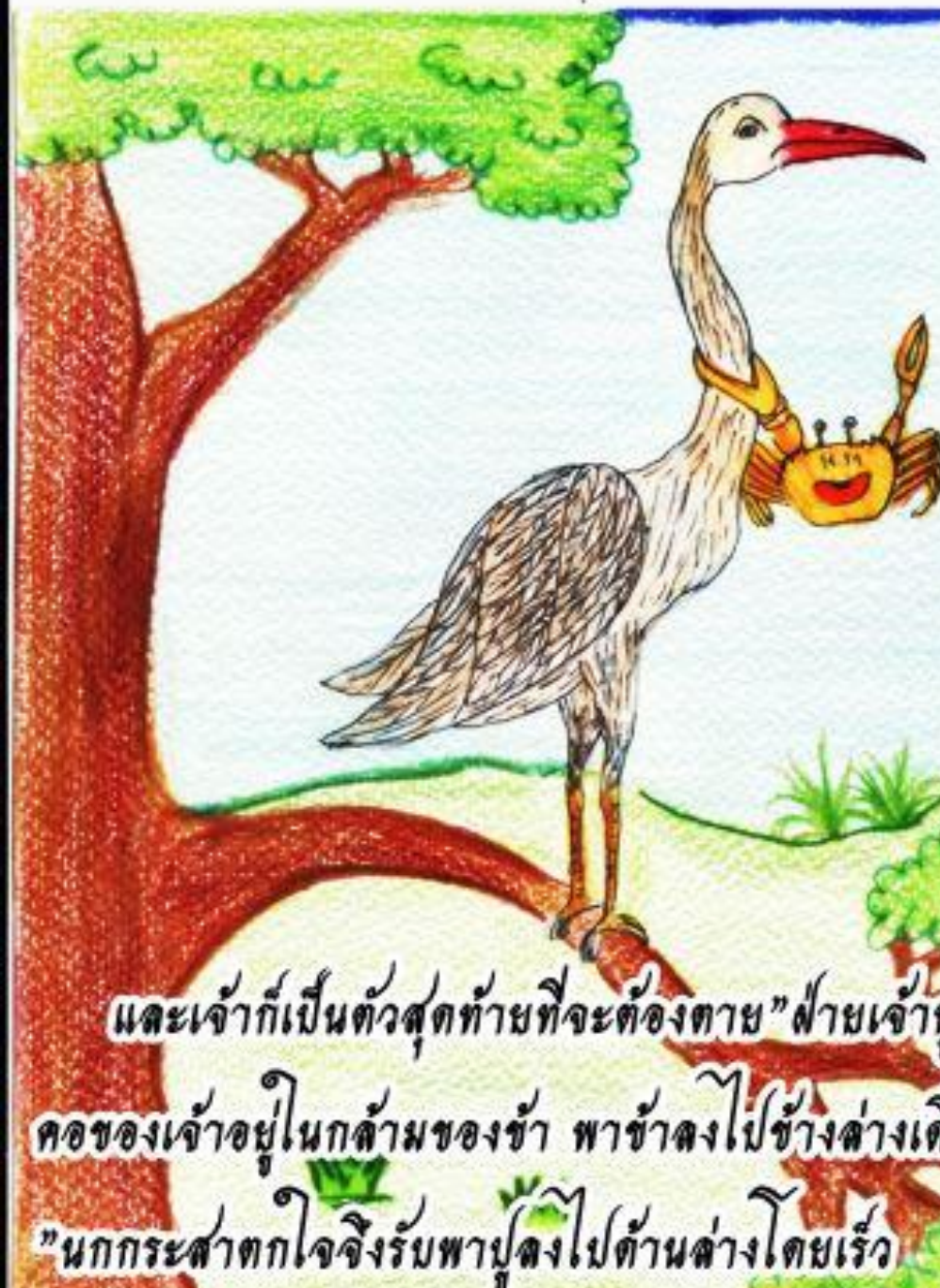
นกกระสาทอบว่า”เราจะพาเจ้าไปเอง”



ปูใช้ก้ามของมันเกี่ยวคอนกกระสาไว้แล้วนกกระสาที่พาปูไปยังจุดหมาย







และก็พาไปยังต้นไม้ ปูเห็นเช่นนั้นก็ถามว่า  
"นี่เจ้านกกระสาทำไมเจ้าไม่ไปส่งข้าที่สระน้ำจับมาที่  
ต้นไม้ทำไม นกกระสาตอบว่า"ใครเป็นทาสรับใช้เจ้า  
เจ้ามองลงไปข้างล่างสิมันใจองกระตุกของเพื่อนเจ้า

และเจ้าก็เป็นตัวสุดท้ายที่จะต้องตาย" ฝ่ายเจ้าปูตอบว่า "เจ้านั้นแหละที่ต้องตาย  
คอของเจ้าอยู่ในก้ามของข้า พาข้าลงไปข้างล่างเดี๋ยวนี้ถ้าเจ้าไม่ยอมตาย  
"นกกระสาทกใจจึงรับพาปูลงไปด้านล่างโดยเร็ว

ปู้คิตว่าถ้าปล้อชนกกระสาไปก็จจะไปทำร้ายผู้อื่นอีก  
ปู้จิงหนีบคอกนกกระสาทันที เจ้านกกระสาหายใจไม่ออกและสิ้นตายไปในที่สุด



# นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

อย่าไวใจศัตรู เพราะเขาไม่มีวันจะคิดดีกับเรา  
ต้องพิจารณาให้ดีก่อนที่จะเชื่อคนอื่น

# ใบความรู้ที่ ๓

## เรื่อง การอ่าน จับใจความสำคัญ



แผนการจัดการ  
รายวิชาภาษาไทย

การอ่านจับใจความ  
ละเอียดที่เป็นส่วนใจความ  
ใจความสำคัญของ  
เรื่องนั้นทั้งหมด

ส่วนขยายใจความ  
เช่น การอธิบายความหมาย

ประโยคใจความสำคัญ

๑. ประโยคใจความ  
ได้แก่ ประโยค  
ท้ายย่อหน้า

ตัวอย่างที่ ๑

ในการบันทึก  
โดยเฉพาะในการทำ  
ส่วนประกอบต่างๆของ  
เครื่องมือทำจากไม้  
ไม้ไม่ได้ใช้ทำโครงร่างได้ดี

ตัวอย่างที่ ๒

ในป่าที่มีพื้นที่กว้าง  
อย่างหนาแน่นนั้น ยังมี  
ขนาดเล็กซึ่งมองไม่เห็น  
กันและกัน ป่าจึงอุดมไปด้วย  
(จากหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ตัวอย่างที่ ๓

การอ่าน  
การอ่านหนังสือ  
ความรู้เพื่อเตรียม  
ความรู้กว้างขวาง  
นำความรู้ไปใช้  
ผลสำเร็จ นอก  
เวลาว่างให้เป็น

๒. ประโยค

การหา  
คำถามว่า ชื่อความ  
จากนั้นนำคำสำคัญ

วิธีการหาใจความ

๓. อ่าน  
ของเรื่อง

๒. อ่าน

๓. ตั้ง

- ตั้ง

- ตั้ง

- ตั้ง

๔. นำคำ

ตัวอย่าง

ครึ่งหนึ่งฝั่งตั้ง  
หนึ่งมองไม่เห็นเส้น  
วันต่อมาชน  
และเอาปืนจ้องจะ  
ของนายพรานสั้น  
(จากเรื่อง

ย่อหน้าที่ ๑

ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ หรือคำหลัก
๓. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	ฝั่ง กับ นกพิราบ
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	ฝั่งหล่นน้ำ
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไ	นกพิราบเห็นจึงคาบใบไม้ยื่นให้ ฝั่งได้ขึ้นมาได้

นำคำสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญ

นกพิราบเห็นฝั่งหล่นน้ำจึงคาบใบไม้ให้ฝั่งได้ขึ้นมาได้

ย่อหน้าที่ ๒

ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ หรือคำหลัก
๓. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	นกพิราบ นายพราน ฝั่ง
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	นายพรานจะยิงนกพิราบ ฝั่งเห็นนายพราน ฝั่งบินไปต่อมือนายพราน
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไ	นกพิราบไม่เป็นอันตราย

นำคำสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญ

ฝั่งเห็นนายพรานจะยิงนกพิราบ จึงบินไปต่อมือนายพราน นกพิราบไม่เป็นอันตราย

ใจความสำคัญนิทานเรื่องฝั่งกับนกพิราบ

นำสิ่งที่สรุปทั้ง ๒ ย่อหน้า มาเรียบเรียงเป็นใจความสำคัญใหม่ด้วยภาษาของตนเอง

นกพิราบเห็นฝั่งหล่นน้ำจึงคาบใบไม้ให้ฝั่งได้ขึ้นมาได้ ต่อมาฝั่งเห็นนายพราน  
จะยิงนกพิราบ จึงบินไปต่อมือนายพราน นกพิราบไม่เป็นอันตราย

## การอ่านจับใจความสำคัญ

คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของ  
เรื่อง หรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็น  
ส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยาย  
ใจความสำคัญของเรื่อง

**ใจความสำคัญของเรื่อง** คือ ข้อความที่มีสาระคลุม  
ข้อความอื่น ๆ ในย่อหน้านั้นหรือ  
เรื่องนั้นทั้งหมด ส่วนขยายใจความสำคัญ เป็น  
ประโยคหรือข้อความที่ขยายเนื้อหาสำคัญให้  
ชัดเจนขึ้น เช่น การอธิบายความหมาย  
การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ เป็นต้น

## ประโยชน์ใจความสำคัญมี ๒ ลักษณะ

๑. ประโยคใจความสำคัญที่เขียนไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า ตอนท้ายย่อหน้า และอยู่ทั้งตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า

ในการบันเทิงและการกีฬา ไม้ไผ่มีส่วนสำคัญร่วมอยู่ด้วย  
เป็นอันมาก โดยเฉพาะในการทำเครื่องดนตรี **อันได้แก่ ลูก**  
**ระนาด อังกะลุง ขลุ่ย เกราะ** และส่วนประกอบต่าง ๆ ของ  
การแสดง การเต้นรำ เช่น รำกระทบไม้ รำต่าง ๆ ที่ต้องใช้  
เครื่องมือทำจากไม้ไผ่ ทำให้การเต้นรำนั้น ๆ งดงามน่าดู  
เป็นอันมาก สำหรับการกีฬา ไม้ไผ่ใช้ทำโครงว้าวได้ดี  
( จาก ความรู้เรื่องไม้ไผ่ ของกรมป่าไม้ )



ในป่าที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลนั้น นอกจากมีต้นไม้  
น้อยใหญ่จำนวนมากขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นนั้น ยังเป็นที่อยู่  
ของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งนก แมลง และสิ่งมีชีวิต  
ขนาดเล็กซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่าเรียกว่า จุลินทรีย์ พืช  
และสัตว์ในป่าต้องพึ่งพิงอาศัยกันและกัน ป่าจึงอุดมไป  
ด้วยสิ่งอันเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมากมาย  
(จากหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ทรัพยากรที่มีค่าของเรา  
ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)

การอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนต้อง  
ถือว่า การอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญมากกว่างานอื่น ๆ เพราะวัย  
นักเรียนจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อเตรียมสำหรับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ การ  
อ่านหนังสือจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวาง การอ่านมากทำ  
ให้มีความรู้มาก ทำให้สติปัญญาเฉียบแหลม สามารถนำความรู้ไปใช้ใน  
การตัดสินใจได้ถูกต้อง และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ทำให้ชีวิตประสบ  
ผลสำเร็จ นอกจากนั้นการอ่านหนังสือยังทำให้นักเรียนได้รับความ  
เพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ถ้านักเรียนต้องการเป็น  
คนรอบรู้ ก็ต้องเป็นนักอ่าน

## ประโยคใจความสำคัญมี ๒ ลักษณะ

๒. ประโยคใจความสำคัญที่ไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจน การหาใจความสำคัญจะต้องหาคำสำคัญหรือคำหลัก โดยการตั้งคำถามแล้วตอบคำถามว่า ข้อความในย่อหน้านั้น “ **ตัวละครมีใครบ้าง ใครทำอะไร และผลเป็นอย่างไร** ” จากนั้นนำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญ

# วิธีการหาใจความสำคัญจากนิทาน

๑. อ่านโดยตลอดทั้งเรื่อง เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง
๒. อ่านให้ละเอียดอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน

# วิธีการหาใจความสำคัญจากนิทาน

๓. ตั้งคำถามหาคำสำคัญ หรือ คำหลัก ของแต่ละย่อหน้า ดังนี้

- ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง
- ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร
- ผลของการกระทำเป็นอย่างไร

๔. นำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียง

เป็นประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า

## นิทานเรื่อง ผีกับนกพิราบ

ครั้งหนึ่งผีตัวหนึ่งหล่นลงไปใต้น้ำ และคงจะ  
จมน้ำตายเป็นแน่ ถ้านกพิราบตัวหนึ่งมองไม่เห็น  
เสียก่อน นกพิราบคาบใบไม้ยื่นให้ผีไต่ขึ้นมาได้

วันต่อมาขณะที่นกพิราบกำลังเกาะอยู่บนกิ่งไม้  
นายพรานคนหนึ่งเข้ามาในป่า และเอาปืนจ้องจะยิง

แต่ผึ้งเห็นเสียก่อน จึงบินไปตอมมือของนายพราน  
ทำให้มือของนายพรานลั่น กระสุนห่างเข้าไปมาก  
นกพิราบไม่เป็นอันตราย  
(จากเรื่อง ผึ้งกับนกพิราบ ของ ทองสุข เกตุโรจน์  
ในหนังสือ สาวเจ้าปัญญา)

# ย่อหน้าที่ ๑ ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม

คำสำคัญ หรือคำหลัก

๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง

ฝั่ง กับ นกพิราบ

๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร

ฝั่งหล่นน้ำ นกพิราบเห็นจึงคาบใบไม้ยื่นให้

๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร

ฝั่งได้ชื่นมาได้



นำคำสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญ

นกพิราบเห็นฝั่งหล่นน้ำ

จึงคาบใบไม้ยื่นให้ ฝั่งโตขึ้นมาได้

## ย่อหน้าที่ ๒ ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ หรือคำหลัก
๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	นกพิราบ นายพราน ผึ้ง
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	นายพรานจะยิงนกพิราบ ผึ้งเห็นนายพราน ผึ้งบินไปต่อมือนายพราน
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร	นกพิราบไม่เป็นอันตราย

นำคำสำคัญมาเรียบเรียงเป็นประโยคใจความสำคัญ

ผั่งเห็นนายพรานจะยิงนกพิราบ

จึงบินไปต้อยมือนายพราน

นกพิราบไม่เป็นอันตราย

# ใจความสำคัญนิทานเรื่องผิงกับนกพิราบ

นำสิ่งที่สรุปทั้ง ๒ ย่อหน้า มาเรียบเรียง  
เป็นใจความสำคัญใหม่ด้วยภาษาของตนเอง

นกพิราบเห็นฝูงหล่นน้ำจึงคาบใบไม้ให้  
ฝูงได้ขึ้นมาได้ ต่อมาฝูงเห็นนายพรานจะ  
ยิงนกพิราบ จึงบินไปต้อยมีอนนายพราน  
นกพิราบไม่เป็นอันตราย



บทอ่านสำหรับนักเรียน เรื่อง หมาป่ากับนกกระสา  
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ไคร้ตรงลงทอด  
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การจับใจความสำคัญจากนิทาน  
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

### นิทานเรื่อง หมาป่ากับนกกระสา

หมาป่าตัวหนึ่งสวาปามอาหารอย่างตะกละตะกลาม จนก้างติดขวางคอหอยของมัน จะกลืนก็ไม่เข้าจะคายก็ไม่ออก มันจะกินอะไรอย่างอื่นก็ไม่ได้ นั่นคือสถานการณ์สุดเลวร้ายสำหรับเจ้าหมาป่าจอมตะกละ มันจึงรีบวิ่งแจ้นไปหานกกระสา มันมั่นใจว่าด้วยคอและจะงอยปากอันยาวของนกกระสา คงพอที่จะล้วงลงไปคีบก้างออกมาได้อย่างง่ายดาย

หมาป่าบอกนกกระสาว่า "ข้าจะตอบแทนเจ้าอย่างงามเลยทีเดียวนะ หากเจ้าดึงก้างออกมาให้ข้าได้" เจ้านกกระสาลำบากใจมากกับการมุดหัวเข้าไปในคอหอยหมาป่า แต่มันเป็นสัตว์ที่มีความละโมภโดยธรรมชาติ มันจึงทำตามที่หมาป่าขอร้อง

พอหมาป่ารู้สึกกก้างขึ้นนั่นหลุดออกมาแล้ว มันก็เดินจากไป "แล้วรางวัลของข้าล่ะ" เจ้านกกระสาร้องเรียกด้วยน้ำเสียงร้อนร่น "ว่าไงนะ" เจ้าหมาป่าคำรามพร้อมกับเดินไปเดินมา "เจ้ายังไม่ได้มันไปอีกหรือไง ยังไม่พออีกหรือที่ข้าปล่อยให้เจ้ามุดหัวลงไปปากของข้า โดยที่ข้าไม่จับคอของเจ้าเสียล่ะ"

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า อย่าคาดหวังผลตอบแทนจากการรับใช้คนพาล

## บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ
๒. ครูอธิบาย  
การจับใจความสำคัญจากนิทาน



## บทบาทนักเรียน

๑. ทำใบงานที่ ๕ เรื่อง จับใจความสำคัญจากนิทาน
๒. เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจให้สอบถามคุณครู
๓. ทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ มีมารยาทในการอ่าน การเขียน ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น





## คำถาม

## คำตอบ หรือ คำหลัก

๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง

หมาป่า

๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร

หมาป่ากินอาหารอย่างตะกระตะกราม

๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร

ก้างติดคอหมาป่า

ประโยคใจความสำคัญของย่อหน้าที่ ๑ หมาป่ากินอาหารจนกระดูกติดคอ

## คำถาม

## คำตอบ หรือ คำหลัก

๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง

หมาป่ากับนกกระสา

๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร

หมาป่าไปขอให้นกกระสาช่วย

และจะให้รางวัล

๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร

นกกระสาช่วยเพราะอยากได้รางวัล

ประโยคใจความสำคัญของย่อหน้าที่ ๒ หมาป่าขอให้นกกระสาช่วยและจะให้รางวัล

## คำถาม

## คำตอบ หรือ คำหลัก

๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง

หมาป่ากับนกกระสา

๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร

นกกระสาคาบแกงออกมาและวางรังวัล

๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร

หมาป่าไม่ให้รังวัลและไล่นกกระสา

นกกระสาต้องหนีไป

ประโยคใจความสำคัญของย่อหน้าที่ ๓

นกกระสาคาบแกงออกมาและวางรังวัล หมาป่าไม่ให้และไล่นกกระสา

สรุปใจความสำคัญนิทานเรื่องหมาป่ากับนกกระสา  
หมาป่ากินอาหารก้างติดคอ จึงให้นกกระสาช่วย  
และจะให้รางวัล นกกระสาคาบก้างออกมา แต่หมาป่า  
ไม่ให้รางวัลและไล่นกกระสา

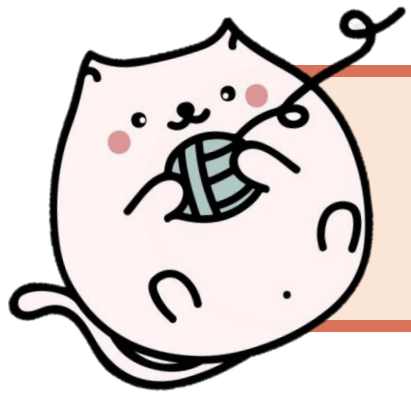


สรุป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้

หลักการจับใจความสำคัญ

ฝึกการจับใจความสำคัญ



## สิ่งที่ต้องเตรียมในครั้งต่อไป

๑. ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็น
๒. ใบงานที่ ๖ เรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น



# บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง การแสดงความคิดเห็น  
จากการอ่าน

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ [www.dltv.ac.th](http://www.dltv.ac.th)

รายวิชาภาษาไทย  
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

